

TARKASTUSRAPORTTI

Pälkäne Luikala Pirtlahti

Vedenalaisen löytöilmoituksen tarkastus
23.9.2020

AKMA202010:3

Museovirasto

KULTTUURIYMPÄRISTÖPALVELUT
SINIKA KÄRKKÄINEN

Sijaintikartta

Kartta 1. Kohteiden sijainnit merkitty karttaan mustilla rajauksilla.

Kartta 2. Kartta isoajonjärjestelmä tarkastusalueelta vuosilta 1857–1898. Lähde: Kansallisarkisto

1. TARKASTUSKERTOMUS

Tarkastuksen kohde

Nimi: Pirtlahti Karjusaari

Muinaisjäänöstunnus: 1000039386

Tyyppi: Työ- ja valmistuspaikat, kalastuspaikat

Ajoitus: ei ajoitettu

Kohteen löytö-/ ilmoitusajankohta: syksy 2020

Sijaintitiedot:

Koordinaatit: P: 6809663, I: 358479 (ETRSTM35FIN), aitamaisen rakenteen keskikoordinaatit

Syvyys: 0–1 m (Pälkäneveden pinta matalalla tarkastaessa, normaalisti kohteet kokonaan pinnan alla)

Sijainnin kuvaus: Kohde sijaitsee Pälkäneen Luikalan kylän Pirtlahden pohjoisosassa, Karjusaari-nimisen niemen lahdessa. Lahti hyvin matala ja mutainen. Rannalla korkea ruovikko, maasto upottavaa vesijättömaata. Vesistöltään rauhaisa salmi, ei kuluttavia virtauksia.

Pääsy kohteelle: Kohde tarkastettu soutuveneellä järveltä käsin, sekä rannalta johdinaidan kohdalta.

Kartta 3. Havaintoalue kalastuspädon jäänteistä rajattu punaisella. Selkeimmin säilyneen aitamaisen rakenteen sijainti kuvattu mustalla viivana rajatun alueen sisällä, pienen joen uoman suulla.

Kohteen kuvaus:

Tarkastuksen aikana Pälkäneveden pinta oli tavallista alempana ja lahdessa näkyi pinnan päälle kymmenittäin ohuita pussia paaluja. Paalut sijaitsevat hajallaan kautta lahden pohjan, rantaviivasta alkaen noin 5 metriä järvelle päin. Osa paaluista muodostaa suorakulmaisia "aitauksia" eli katiskan pesiä. Paaluja on myös irrallaan lahden pohjassa ja osittain sedimenttiin hautautuneena. Paikalla upottava mutainen pohja.

Lahden pohjoisosassa, heinittyneen joen lasku-uoman suun itäpuolella, on selkeä aitamainen rakenne, mahdollisesti liistepyydyksen johdinaita. Se alkaa kaislikon reunasta ja jatkuu noin 9 metriä lahden poikki, painuen pinnan alle noin kolmen metrin etäisyydeltä rannasta. Aitarakenne on tehty 5–10 cm paksuista pystypaaluista, joiden välissä on pitkiä, noin 3-4 metrin pituisia lautoja tai lappeita. Aitarakenteen kokonaisleveys on noin 0,4 metriä. Aitarakenteen vieressä, noin metrin päässä siitä, sen suuntaisesti kulkee tukipaalujen rivistö. Rakenteen vedenalaisessa osassa, noin 4 metriä rannasta on aitarakenteen kiinnitykseen käytettyjen vitsaksien tai juurien jäänteitä, osittain sedimenttiin hautautuneena.

Havaintomahdollisuudet:

Kohde tarkastettu soutuveneestä havainnoimalla, sekä rannalta. Havaintomahdollisuudet olivat hyvät, vesi oli kirkasta ja kaikki pinnan alaiset osat näkyivät hyvin. Matalan pohjan ja upottavan mudan takia aivan rannan matalinta osaa ei päästy tarkastamaan. Aitarakenne tarkastettu myös rannalta, pääsy rantaan oli mahdollista matalan veden takia, normaalisti ruovikko veden vallassa.

Tarkastukseen osallistuneet henkilöt ja toimenkuvat:

Sinikka Kärkkäinen, Minna Seppänen (ilmoittaja)

Jatkotoimenpiteitä (maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys):

Lisätään kohde muinaisjäännösteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä.

Huomautuksia ja lisäyksiä (esim. perimätieto):

Paikalliselta mieheltä (vesialueen omistajalta), sain tiedoksi, että hänen isoisänsä ukki (s. 1880-luvulla) oli kertonut, ettei lahteen kannata viedä verkkoja, koska ne jäävät kiinni vanhoihin liistekatiskoihin. Perimätieto ajoittaa jäänteet täten yli 100 vuotta vanhaksi. Tarkka ajoitus on vaikeaa, koska moni kalastuspaikka on voinut olla käytössä hyvin pitkiä aikoja ja hyvin samantyyppisillä pyydyksillä.

Huomiona, että isojakokarttaan piirretty (kartta 2) rajalinja on aivan samassa kohdassa johdinaidan kanssa.

Lisäksi:

Kartassa 1 on ympyröity mustalla myös Pirtlahti Rantala (muinaisjäännöstunnus 1000039485) ja Pirtlahti länsi (muinaisjäännöstunnus 1000039486). Nämä kohteet ilmoitettiin saman löytäjän toimesta maastotarkastuksen jälkeen, eikä näitä ole tarkastettu maastossa. Kuvailun perusteella molemmat kohteet ovat samantyyppisiä kalastusrakenteiden jäännöksiä, ohuita pystypaaluja ja irtonaisia puuosia pinnan alla. Viety muinaisjäännösrekisteriin mahdollisina muinaisjäännöksinä.

Liitteet

Tarkastukseen liittyvät kuvat AKMA202010:1–9.

Kuvia kohteesta:

Kuva 1. AKMA202010:7. Aitarakenteen kiinnitykseen käytettyjen vitsaksia tai juuria.

Kuva 2. AKMA202010:5. Rannasta alkava johdinaita.

Kuva 3. AKMA202010:8. Paaluista koostuva suorakulmainen "aitaus", eli katiskan pesä.

2. TARKASTUSKERTOMUS

Tarkastuksen kohde

Nimi: Soukkionlahti

Muinaisjäänöstunnus: 1000039483

Tyyppi: Työ- ja valmistuspaikat, kalastuspaikat

Ajoitus: ei ajoitettu

Kohteen löytö-/ ilmoitusajankohta: syksy 2020

Sijaintitiedot:

Koordinaatit: P: 6809401, I: 357978 (ETRSTM35FIN) Kalapadon keskikoordinaatti

Syvyys: 0–0,5 m (Pälkänevesi matalalla tarkastaessa, normaalisti kohteet kokonaan pinnan alla)

Sijainnin kuvaus: Kohde sijaitsee Pälkäneen Luikalan kylän Pirtlahden länsiosassa, Soukkionlahti-nimisen niemen umpeenkasvaneen lahden suulla. Lahti on hyvin matala ja mutainen. Rannalla korkea ruovikko, maasto upottavaa vesijättömaata. Vesistöltään rauhaisa salmi, ei kuluttavia virtauksia.

Pääsy kohteelle: Kohde tarkastettu soutuveneellä pinnalta, sekä rannalta.

Kartta 4. Soukkionlahden kalatuspäädön jäänteet rajattu punaisella.

Kohteen kuvaus:

Tarkastuksen aikana Pälkäneveden pinta oli tavallista alempana ja lahdessa olevista vanhoista kalastusrakenteista näkyi pinnan päälle kymmenittäin ohuita puisia paaluja.

Lahden länsireunan rannalta alkaa noin 5–10 cm paksuisista paaluista kasattu aitamainen rakenne, mahdollisesti liistepyydyksen johdinaita. Se jatkuu hajanaisena lahden keskelle, jossa osa paaluista muodostaa suorakulmaisia "aitauksia" eli katiskan pesiä. Paaluja on myös irrallaan lahden pohjassa ja osittain sedimenttiin hautautuneena. Paikalla upottava mutainen pohja.

<p>Havaintomahdollisuudet:</p> <p>Vesi oli kirkasta, mutta aivan padon viereen ei päässyt veneellä, koska vesi oli matalaa ja pohja upottava ja herkästi pölyävä. Kohteen pääsi tarkastamaan myös rannalta.</p>
<p>Tarkastukseen osallistuneet henkilöt ja toimenkuvat:</p> <p>Sinikka Kärkkäinen, Minna Seppänen (ilmoittaja)</p>
<p>Jatkotoimenpiteitä (maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys):</p> <p>Viedään muinaisjäännösrekisteriin mahdollisena muinaisjäännöksenä.</p>
<p>Huomautuksia ja lisäyksiä (esim. perimätieto):</p> <p>Lahti on ollut veden vallassa kokonaan vielä 1970-luvulla, jolloin sitä on ilmeisesti yritetty myös padota.</p>
<p>Liitteet:</p> <p>Tarkastukseen liittyvät kuvat AKMA202010:10–13</p>

Kuva. AKMA202010:10. Panoraamakuva Soukkionlahden kalapadosta.

*****

Selostus jätetty

9.10.2020

Pälkäne

Sinikka Kärkkäinen

Aika

Paikka

Allekirjoitus

Valokuva- ja videoluettelo

Kuvanumero	Kuvatyyppi	Pvm	Kuvaaja	Aihe
AKMA202010:1	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Yleiskuva lahden pohjukasta, pystypaaluja erottuu veden pinnan yläpuolelle. Kuvattu kaakosta.
AKMA202010:2	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Pieni joki laskee lahteen (kuvan keskellä). Aitarakenne alkaa rannasta, joen uoman oikealta (eli idän) puolelta. Kuvattu pohjoisesta.
AKMA202010:3	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Aitarakenne kokonaisuudessaan, kuvattu kaakosta.
AKMA202010:4	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Suorakulmainen rivistö paalun päitä pinnan alla lahden keskiosassa.
AKMA202010:5	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Säilyneen johdinaidan osa rannalta kuvattuna, pohjoisesta.
AKMA202010:6	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Säilyneen johdinaidan osa rannalta kuvattuna, pohjoisesta.
AKMA202010:7	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Aitarakenteen kiinnitykseen käytettyjen vitsaksien jäänteitä, kuvattu lännestä.
AKMA202010:8	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Paaluista koostuva suorakulmainen "aitaus", eli katiskan pesä.
AKMA202010:9	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Paaluista koostuva suorakulmainen "aitaus", eli katiskan pesä lahden länsirannalla, kuvattu idästä.
AKMA202010:10	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Panoraamakuva Soukkionlahden kalapadosta. Oikeasta reunasta alkaa aita, joka jatkuu lahden poikki ja muodostaa suorakulmaisen aitauksen.
AKMA202010:11	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Paaluista koostuva suorakulmainen "aitaus", eli katiskan pesä. Kuvattu koillisesta.
AKMA202010:12	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Hajanaisena säilyneen johdinaidan osa rannalta kuvattuna, lännestä.
AKMA202010:13	Digitaalikuva	23.9.2020	Sinikka Kärkkäinen	Soukkionlahden suu, kalastusrakenteen sijainti kuvan keskellä, umpeenkasvaneen lahdenpohjukan edessä. Kuvattu pohjoisesta.